

Уроци 3

lernu!

 Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява само гледната точка на автора, поради което Комисията не може да бъде отговорна за каквато и да е употреба на информация, която излиза тук.

<https://lernu.net/instruado?lang=bg>

La tuta enhavo, se ne estas indikite ie eksplicite io alia, apartenas al *lernu.net* kaj estas publikigita sub la permesilo [Krea Komunajo Atribuite-Nekomerce-Samkondiĉe 4.0 Tutmonda](#).

▼ Граматика

Наречия

Наречията (думи, които описват глаголи) се образуват чрез добавяне на окончанието **-e**:

bele = красиво

forte = силно

Rapida aŭto veturas rapide. = Бързата кола пътува бързо.

per

Предлогът **per** показва средство, чрез което се прави нещо:

per = чрез, посредством, с (за инструмент на действието)

Manĝi per kulero. = Ям с лъжица.

Ŝi kantis per tre bela voĉo. = Тя пееше с много красив глас.

kun

Предлогът **kun** показва, че човек е заедно с някого или прави нещо с нещо с някой друг:

kun = с

Mi iris kun la amiko. = Отидох с приятеля.

Mi parolos kun li. = Ще говоря с него.

post

Предлогът **post** показва действие, което се случва след някакво по-ранно или по-предишно действие:

post = след

Mi iras post vi. = Аз вървя след теб.

poste = след това

Mi venos post tri horoj. = Ще дойда след три часа.

Li venis post mi. = Той дойде след мен.

malantaŭ

malantaŭ = зад

Li venis malantaŭ mi. = Той дойде зад мен.

-ul-

Наставката **-ul-** показва лице, което има някакво качество, отличителен белег:

grandulo = голям човек

malbonulo = лош човек

belulino = красавица

-ej-

Наставката **-ej-** обозначава пространство (място):

lernejo = училище

kuirejo = хухня

laborejo = работилница

-ebl-

Наставката **-ebl-** показва възможност, изразена чрез корена:

mangĉebla = ядивен

eble = може би

videbla = видим

malebla = невъзможен

komprenеble = разбираем

Повелително наклонение: окончание -u

Повелителното наклонение на есперанто се формира от окончанието **-u**.

Manĝu! = Яж!

Iru! = Ходи!

До повелителния глагол може да има и подлог:

Li lernu! = Той да учи!

Ni vidu. = (Ние) да видим.

При повелително наклонение подлогът много често се пропуска, ако става дума за второ лице, т.е. **vi**:
Venu tuj! = **Vi venu tuj!** (Ела/те тук = Ти/вие ела/те тук!). Такова изпускане обаче е възможно само в главното, а не в подчиненото изречение.

▼ Блок 11 (сесии 21-22)

Учебни цели

- научаване на окончанието за наречия **-E**
- научаване на окончанието за повелително наклонение **-U**
- повтарение на използването на минало и бъдеще време (окончания **-IS** и **-OS**)

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук

Подготовка

- Звуци **1, 2**
- Копия на **M1**
- Копия на **M2**
- Копия на **M3**
- Копия на **M4**
- Копия на **M5**
- Копия на **M6**

Нови думи

longe = дълго;
продължително

sufiĉe = достатъчно

paroli = говоря

mono = пари (на
есперанто е в
единствено
число!)

antaŭ = пред; преди

kompreni = разбирам

post = след

dolaro = долар

poste = след това

riĉa = богат

ĝoje = радостно

afero = дело, работа

tra = през

aŭ = или

strato = улица

kanti = пея

varma = топъл

-Ej = наставка за място:
laborejo=работно
място;
manĝejo=столова;
ejo=място

tago = ден

-E = окончание за
наречие

kafo = котка

kiel = как; както

kuko = сладкиш

-U = окончание за
повелително
наклонение

Учебен план

20 мен Раздаване на текста **M1** и слушане на звука **1**.

Прочетете и преведете заедно. Помолете учениците да прочетат 2 изречения и да ги преведат отново. Когато стигнат до края на текста, те започват отново, но този път без превод. Учителят помага само с правилно произношение и, ако е необходимо, с превод.

Обърнете внимание на граматиката в урока: окончанието **-E** и наставките **-EJ-**, **-EBL-**.

5 мен Неезикова игра за пауза

10 мен Първо обяснете новата граматика. Окончанието **-E** означава причастие. Причастието описва глагол, докато прилагателното описва съществително. Опишете употребата на окончанието **-U** за повелително наклонение и дайте няколко примера, за да повторите миналото (**-IS**) и бъдещето (**-OS**) време.

10 мен Раздайте диалога **M2** и упражнението **M3**. Прочетете на глас диалозите на учениците. Те трябва да следят диалога и да номерират разместените изречения в правилния ред.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат.

Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

10 мен

20 мен Учениците да прочетат Диалога **M2** още веднъж. После те да оставят диалога настрана и да допълнят **M4** без да гледат диалога. Тяхната задача е да запълнят празните места с липсващите думи.

5 мен Неезикова игра за пауза

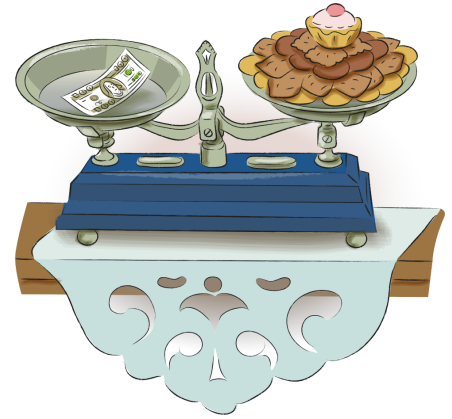
10 мен Работете с целия клас или разделете учениците на групи. Учениците да превеждат изреченията от **M5** на своя език.

Дайте домашно задание.

En kafejo (1-a parto)

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ la lernejo. Poste ili ĝoje iris tra la strato. Estis varma tago. Ili vidis kafejon kaj en ĝi kukojn.

- Ni eniru kaj manĝu - diris Marko.
- Ĉu vi havas sufiĉan monon?
- Kompreneble, mi havas cent dolarojn.
- Ho, vi estas riĉa!

Julia Petro, kiel mi kantas?

Petro Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?

Julia Mi komprenas. Eble mi povos.

Petro Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?

Julia Ho, jes.

Petro Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.

M3 Упражнение

Чуйте и номерирайте.

	Petro: Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?
	Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.
	Julia: Petro, kiel mi kantas?
	Petro: Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?
	Julia: Ho, jes.
	Petro: Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.

M4 Упражнение

Попълнете дупките.

Julia: Petro, kiel mi _____?

Petro: _____ sed forte. Ĉu vi povas _____?

Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.

Petro: Ĉu vi ŝatas _____ kaj kafon?

Julia: Ho, jes.

Petro: Venu kun mi al _____. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas _____ por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi _____ esti varma.

M5 Упражнение за превод

Преведете на вашия език.

Mi ŝatas kanti belajn kantojn. Mi lernas multe matematikon, sed ne scias sufiĉe. Ili venis rapide al la lernejo kaj devis lerni longe. Sur la strato mi iris rapide kaj ne parolis multe. Venu rapide al mia hejmo kaj vi povos ĝoje paroli kun mi.

Ne mono sed amo

Ho, kion vi faras? demandas nun Marko.

Mi legas la libron, mi lernas la lingvon.

Ĉu kun mi vi venos al kafo amika?

Vi trinkos la kafon, parolos kun mi.

Mi dankas, ho Marko, mi ŝatas la kafon,

se ĝi estas bona, se ĝi estas varma.

Mi tre ŝatas sidi kun vi en la ĉambro,

sed nun mi ne povas, mi diras al vi.

Мелодия: esperantofre.com

М7 Домашно задание

Напишете ваш собствен диалог.

Научете всички нови думи до следващия урок.

▼ Блок 12 (сесии 23-24)

Учебни цели

- упражняване на граматиката от урок 3
- учене на нови думи

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук

Подготовка

- Звуци **3, 4, 5**
- Копия на **M8**
- Копия на **M9**
- Копия на **M10**
- Копия на **M11**

Нови думи

kelnero = келнер

-EBL = наставка, обозначаваща възможност: videbla=видим (може да се види)

porti = нося

-UL = наставка за обозначаване на лице с определено качество: bonulo=добряк; belulino=хубавица

multaj = много

per = чрез, посредством, с (за инструмент на действието)

denove = отново

kie = къде

serĉi = търся

sen = без

unu = един, една, едно

loko = място

rapida = бърз

alia = друг

dormi = спя

vizaĝo = лице

vojaĝi = пътувам; пътешествам

fine = накрая

banano = банан

forta = силен

apetito = апетит

voĉo = глас

gimnazio = гимназия

okazi = случва се, става

saluton = здравей; здравейте

scii = знам

restoracio = ресторант

cent = сто

Учебен план

5 мен Изпейте заедно песента **M6**.

15 мен Раздаване на текста **M8** и слушане на звука **3**.

Прочетете и преведете заедно. Помолете учениците да прочетат 2 изречения и да ги преведат отново. Когато стигнат до края на текста, те започват отново, но този път без превод. Учителят помага само с правилно произношение и, ако е необходимо, с превод.

5 мен Неезикова игра за пауза

10 мен Пауза

10 мен Раздайте упражнението **M9**. Учениците да четат изреченията за текста и да решат дали са верни или не.

5 мен Изпейте заедно песента **M6**.

5 мен Неезикова игра за пауза

20 мен Раздайте упражнението **M10**. След това прочетете на глас диалога **M11**. Учениците да следят текста и да запълнят липсващите думи в **M10**.

Раздайте диалозите **M11**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

Дайте домашно задание.

En kafejo (2-a parto)

La kelnero alportis multajn kukojn. Ili manĝis kaj post la manĝo la kelnero denove venis.

Marko serĉis en unu loko ... serĉis en alia ... Lia vizaĝo estis malĝoja.

Fine li diris per malforta voĉo:

– Mi ne havas monon.

Kio okazis poste? Ĉu vi scias?

M9 Упражнение

Тези изречения верни ли са (+) или не са верни (-)? Поправете неверните.

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ
la kafejo.

Estis varma tago.

En la kafejo ili vidis kukojn.

Ni eniru kaj trinku – diris Marko.

Mi havas cent dolarojn – diris Ana.

La kelnero manĝis multajn kukojn.

Marko serĉis la monon.

Li ne havas sufiĉan monon.

M10 Упражнение

Чуйте и попълнете дупките.

A: Saluton, mi estas _____. Kiu vi estas?

B: Saluton, mi estas _____. Ĉu vi vojaĝis _____?

A: Tre bone.

B: Kiel _____ vi vojaĝis de Maribor al ni?

A: Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.

B: Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi _____ manĝi bananojn?

A: Jes. Kion ni faros poste?

B: Ni iros al _____ geamikoj dormi en iliaj hejmoj.

A: Ĉe kiu amiko mi dormos?

B: Mi vidas sur la _____. Ĉe Linda.

A: Ĉu ŝi havas gefratojn?

B: Jes. Ŝi _____ fraton Leon.

A: Kia li estas kaj kion li faras?

B: Li _____ gimnaziulo.

A: Bone, ankaŭ mi estas. Ni bone _____.

B: Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.

A: _____.

- A** Saluton, mi estas Ana. Kiu vi estas?
B Saluton, mi estas Petro. Ĉu vi vojaĝis bone?
A Tre bone.
B Kiel longe vi vojaĝis de Maribor al ni?
A Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.
B Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi ŝatas manĝi bananojn?
A Jes. Kion ni faros poste?
B Ni iros al novaj geamikoj dormi en iliaj hejmoj.
A Ĉe kiu amiko mi dormos?
B Mi vidos sur la papero. Ĉe Linda.
A Ĉu ŝi havas gefratojn?
B Jes. Ŝi havas fraton Leon.
A Kia li estas kaj kion li faras?
B Li lernas en gimnazio.
A Bone, ankaŭ mi. Ni bone amikos.
B Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.
A Saluton.

М12 Домашно задание

Преведете Текста 7 и научете новите думи наизуст.

Напишете кратък диалог с думите, които вече знаете.

▼ Блок 13 (сесии 25-26)

Учебни цели

- научаване на използването на предлозите **per** и **kun**
- научаване на новите наставки **-EBL-**

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук

Подготовка

- Звуци **6, 7**
- Копия на **M6**
- Копия на **M13**
- Копия на **M14**
- Копия на **M15**
- Копия на **M16**

Нови думи

kie = къде

interreto = интернет

leciono = урок

interese = интересно

biciklo = велосипед

moderna = модерен

Учебен план

20 мен Раздайте диалозите **M13**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

5 мен Неезикова игра за пауза

10 мен Обяснете новата граматика. Предлозите **PER** и **KUN** на много езици са едно и също нещо и не се различават лесно, когато са използвани с различни функции.

5 мен Раздайте упражнението **M14**. Учениците да поставят думите в правилния ред и да съставят изречения.

5 мен Раздайте упражнението **M15**. Учениците да преведат изреченията сами или по двойки.

10 мен Пауза

20 мен Помолете учениците да прочетат кратък скеч от предишните уроци. Направете групи от трима ученици. Те заедно да четат и преведат Скеча **M16**.

5 мен Неезикова игра за пауза

5 мен Изпейте заедно песента **M6**.

Дайте домашно задание.

Ivo Kie vi vidis facilan lingvolecionon? Mi volas lerni rapide.

Maria En la lernolibro kiun eldonis Inter-kulturo.

Ivo Ĉu estas kompreneblaj demandoj?

Maria Ankaŭ respondoj estas kompreneblaj kaj paroleblaj.

Ivo Kiel geinstruistoj instruas?

Maria Ili instruas sen libroj sed per interretaj lecionoj.

Ivo Interese. Modernaj metodoj. Mi ŝatas kaj mi lernas per via metodo.

Maria En la kurso oni ankaŭ kantas kaj ĝoje lernas vortojn.

Ivo Mi iras enskribi min al la kurso.

M14 Упражнение

Поставете думите в правилния ред и задайте въпроси.

1 – demandoj / estas / ĉu / kompreneblaj ?

2 – instruas / geinstruistoj / kiel ?

3 – vidis / lecionon / kie / vi / facilan ?

M15 Упражнение за превод

Mi lernas per lernolibro, li lernas per interreto. Ŝi iras per biciklo kun amikino. Li iras per amikino kun biciklo.
Kun kiu vi amikas? Per kio vi muzikas? Kun kiu vi kantas?

Mi ne volas manĝi

Patrino (al infano)

Mangŭ!

Infano Mi ne volas!

Patrino Mangŭ! Estu bona! Mangŭ!

Infano Mi ne volas manĝi. Mi ne volas esti bona.

Patrino (al la patro)

Ĉu vi vidas? Li ne volas manĝi. Li ne volas esti bona.

Patro (al la patrino)

Jes. Mi vidas. Li diras ke li ne volas manĝi. Li diras ke li ne volas esti bona.

Patro (al la infano)

Ĉu vi volas manĝi? Ĉu vi volas esti bona? Vi devas manĝi. Vi devas esti bona.

Infano Ne, mi ne volas manĝi. Ne, mi ne volas esti bona. Mi ne devas manĝi. Mi ne devas esti bona. Kiu diras ke mi devas manĝi? Kiu diras ke mi devas esti bona?

Patrino Ĉu vi ne povas manĝi?

Infano Mi povas. Mi ne volas. Mi povas manĝi. Mi ne volas manĝi. Mi povas esti bona. Mi ne volas esti bona. Mi povas diri, ke mi ne volas manĝi. Mi povas diri ke mi ne volas esti bona.

Patro Vi ne povas diri, ke vi ne volas manĝi. Vi devas manĝi!

Infano (elprenas libron, lernolibron de Esperanto)

Mi ne devas manĝi. Mi ne havas tempon. Mi lernas Esperanton.

Patro kaj patrino (kune)

Li ne havas tempon. Li lernas Esperanton.

М17 Домашно задание

Научете новите думи наизуст. Видете отново думите в уроците **1** и **2**.

Създайте изречения с компютъра. Създавайте 5 изречения ежедневно; превеждайте ги и ги записвайте, ако са правилни.

▼ Блок 14 (сесии 27-28)

Учебни цели

- научаване на наставките -EJ- и -UL-
- повтаряне на наставката -EBL-

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук

Подготовка

- Звук **8**
- Копия на **M18**
- Копия на **M19**
- Копия на **M20**
- Цветни карти с думи **M21**
- Копия на **M22**

Учебен план

20 мен

Раздайте упражнението **M18**. Помолете учениците да допълнят изреченията, докато вие четете на глас изречението **M19**.

Раздайте диалозите **M19**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

5 мен

Неезикова игра за пауза

5 мен

Обяснете употребата на наставките **-UL-** и **-EJ-**.

10 мен

Пауза

20 мен

Раздайте упражнението **M20**. Обяснете отново значението на наставките **-EJ-**, **-UJ-** и **-EBL-**.

Раздайте картите **M21**. Накарайте учениците да образуват двойки и да довършат упражнението, като добавят наставки към думите.

Примери:

- **-EJ:** *lernejo, sidejo, parolejo, kantejo, laborejo, kuirejo*
 - **-EBL:** *videbla, komprenebla, portebla, serĉebla, havebla, videbla*
 - **-UL:** *grandulo, malbelulino, malriĉulo, belulino*
-

5 мен

Неезикова игра за пауза

10 мен

Раздайте упражнението **M22** и помолете учениците да го направят.

10 мен

Изпейте заедно няколко от песните.

Дайте домашно задание.

M18 Упражнение

Попълнете с една от тези три думи: Bone, Hejmo, Jes, portas, tablon, libro, povas, librojn.

Petro: Kion vi _____?

Ana: Mi portas librojn. Mi ŝatas legi _____.

Petro: Ĉu vi _____ doni al mi libron por legi?

Ana: _____. Kie vi legos ĝin?

Petro: En mia _____. Tie mi havas grandan _____, seĝon kaj lampon.

Ana: Unu _____ ne estas legebla.

Petro: _____. Ĝin mi ne legos.

Petro Kion vi portas?

Ana Mi portas librojn. Mi ŝatas legi librojn.

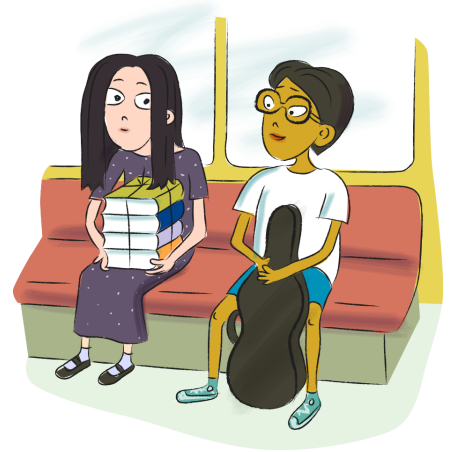
Petro Ĉu vi povas doni al mi libron por legi?

Ana Jes. Kie vi legos ĝin?

Petro En mia hejmo. Tie mi havas grandan tablon, kaj seĝon.

Ana Unu libro ne estas legebla.

Petro Bone. Ĝin mi ne legos.

ej

ul

ebl

a

o

ino

lern

sid

parol

kuir

labor

kant

vid

malriĉ

port

sercê

hav

vid

grand

malbel

belul

kompren

M22 Упражнение

Допълнете изреченията.

e.g. Marko ne havas sufiĉan monon.

Mi trinkas _____.

Ni vidis _____.

Lia frato kantos _____.

Ana manĝas _____.

Lernanto komprenas _____.

М23 Домашно задание

Научете всички думи от урок **3** наизуст.

Вижте отново думите от уроците **1, 2 и 3**.

Напишете 5 изречения с окончанията **-ej-**, **-uj-** и **-ebl-**.